

Розповсюдженість новоутворень слинних залоз за даними клініки НМУ імені О.О. Богомольця в період 2014–2018 рр.

В. О. Маланчук
І. С. Бродецький

Національний
медичний університет
ім. О. О. Богомольця,
Київ 01601, Україна

Бродецький
Ігор Сергійович
i2g3o4@bigmir.net

Частота пухлин слинних залоз на сьогодні залишається достатньо високою – від 1 до 5 % від усіх новоутворень людини. Поширеність різних морфологічних типів пухлин слинних залоз за віком та статтю в різних регіонах світу приблизно однакова. Розповсюдженість цих захворювань у нашому регіоні не досліджувалась. Мета досліджень – провести аналіз архівних матеріалів пацієнтів з новоутвореннями слинних залоз, які проходили лікування на базі клініки НМУ ім. О. О. Богомольця в період 2014–2018 рр. Матеріалом дослідження були архівні історії хвороб 232 осіб з новоутвореннями слинних залоз, середній вік хворих – $50 \pm 15,3$ років. Усім хворим проведено типові оперативні втручання – ексцизійна біопсія, часткова, субтотальна, тотальна паротидектомія. Проведений аналіз архівних історій хвороб свідчить, що більшість новоутворень слинних залоз за патогістологічним діагнозом становили – плеоморфні аденоми 133 (57,32 %), аденокарциноми 41 (17,67 %) та аденолімфоми 33 (14,22 %). Розподіл хворих за статтю виявив, що і у жінок, і у чоловіків, в більшості випадків зустрічаються плеоморфні аденоми – 94 (45,41 %) та 39 (18,84 %) відповідно. Аденолімфоми частіше зустрічалися у чоловіків, ніж у жінок: 24 (11,59 %) та 9 (4,34 %), відповідно. Серед аденокарцином розподіл за статтю (чоловіки – жінки) приблизно однаковий – 19 (9,17 %) проти 22 (10,62 %). У 193 (84, 27 %) пацієнтів патологічний процес локалізувався у привушній слинній залозі.

Ключові слова: пухлини слинних залоз, плеоморфна аденома, аденолімфома, аденокарцинома, частота поширення новоутворень слинних залоз.

Для цитування: Маланчук В. О., Бродецький І. С. Розповсюдженість новоутворень слинних залоз за даними клініки НМУ ім. О. О. Богомольця в період 2014 – 2018 рр. // Журнал Національної академії медичних наук України. – 2019. – Т. 25, № 1. – С. 93–96.

ВСТУП

Частота пухлин слинних залоз на сьогодні залишається достатньо високою – від 1 до 5 % від усіх новоутворень людини [5, 7]. Серед доброякісних пухлин домінують плеоморфні аденоми – від 61 до 90 %, серед злоякісних – аденокарциноми – 20 % [3, 4].

Більшість пухлин даної локалізації на ранніх етапах мають невиразну типову клінічну симптоматику, що призводить до пізнього звернення хворих до лікаря. Методи діагностики і лікування цих захворювань достатньо відомі (КТ, МРТ, УЗД, сіалографія та часткова, субтотальна, тотальна паротидектомія та ін.) [10]. Незважаючи на постійне вдосконалення діагностичних методів, помилки на клінічному етапі встановлення діагнозу трапляються досить часто. Поширеність різних морфологічних типів пухлин слинних залоз за віком і статтю в різних регіонах світу (Європа, Китай, країни Карибського басейну, Південної Америки, Африки) приблизно однакова [8, 10, 12, 13]. Розповсюдженість цих захворювань у нашому регіоні

за останні роки не досліджувалась. Таким чином, метою досліджень стало проведення аналізу архівних матеріалів пацієнтів з новоутвореннями слинних залоз, які проходили лікування на базі клініки НМУ ім. О. О. Богомольця в період 2014–2018 рр.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Матеріалом дослідження були архівні історії хвороб 232 пацієнтів з новоутвореннями слинних залоз, які проходили лікування в Київській міській клінічній лікарні (КМКЛ) № 12 на клінічній базі кафедри НМУ ім. О. О. Богомольця в період 2014–2018 рр. Серед них було 144 (62,06 %) жінки і 88 (37,09 %) чоловіків, середній вік хворих – $50 \pm 15,3$ років. Усі хворі пройшли загальноклінічні обстеження (аналізи крові, ЕКГ, КТ, МРТ, УЗД та ін.). Усім хворим виконано типові оперативні втручання – ексцизійна біопсія, часткова, субтотальна, тотальна паротидектомія, з необхідним патогістологічним вивченням післяопераційного матеріалу.

ТАБЛИЦЯ 1

ЧАСТОТА РІЗНИХ ВИДІВ НОВОУТВОРЕНЬ СЛИННИХ ЗАЛОЗ ЗА ДАНИМИ ПАТОГІСТОЛОГІЧНОГО ОБСТЕЖЕННЯ В ПЕРІОД 2014–2018 рр. (n = 232)

Діагноз	Абсолютне число	Відносне число, %
Плеоморфні аденоми	133	57,32
Аденолімфоми	33	14,22
Карциноми	41	17,67
Ретенційна кіста з ознаками запалення	7	3,01
Карцинома в плеоморфній аденомі	7	3,01
Міоепітеліальне ураження слинних залоз	6	2,58
Лімфоєпітеліальне ураження	2	0,86
Запальна гранульома	2	0,86
Онкоцитом	1	0,43
Загальна кількість хворих	232	100

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Результати обстеження пацієнтів наведені у таблицях.

Всього за період 2014–2018 рр. було обстежено 232 пацієнти з діагнозом – новоутворення слинних залоз (у 3 хворих після патогістологічного дослідження виявили пухлини, не пов'язані зі слинними залозами – у 2 були фіброми, у 1 – артеріовенозна гемангіома).

ТАБЛИЦЯ 2

РОЗПОДІЛ ХВОРИХ З ТИПОВИМИ (НАЙБІЛЬШ ПОШИРЕНИМИ) НОВОУТВОРЕННЯМИ СЛИННИХ ЗАЛОЗ ЗА СТАТТЮ (n = 207)

Плеоморфні аденоми		Аденолімфоми		Аденокарциноми*	
Чол.	Жін.	Чол.	Жін.	Чол.	Жін.
39	94	24	9	19	22
18,84%	45,41 %	11,59 %	4,34 %	9,17 %	10,62 %

* Терміном аденокарцинома в даній статті позначаються усі злоякісні новоутворення слинних залоз, що зустрічались у період 2014–2018 рр.

Серед 232 хворих у 133 (57,32 %) були плеоморфні аденоми, у 33 (14,22 %) – аденолімфоми, у 41 (17,67 %) – карциноми, а також інші патологічні процеси – ретенційна кіста з ознаками запалення, запальна гранульома, лімфоєпітеліальне ураження та міоепітеліальне ураження слинних залоз, онкоцитом, карцинома в плеоморфній аденомі, які становили до 3 % і менше.

Серед основних (типових) новоутворень слинних залоз у більшості випадків у жінок і чоловіків виявляли плеоморфні аденоми – 94 (45,41 %) та 39 (18,84 %), відповідно. Аденолімфоми частіше зустрічались у чоловіків, ніж у жінок: 24 (11,59 %) та 9 (4,34 %), відповідно. Серед аденокарцином розподіл за статтю (чоловіки–жінки) був приблизно однаковий 19 (9,17 %) проти 22 (10,62 %).

Аналіз даних табл. 3 свідчить, що більшість плеоморфних аденом та аденокарцином зустрічались у жінок: 94 (70,67 %) та 22 (53,65 %) відповідно, у чоловіків навпаки, переважали аденолімфоми – 24 (72,72 %).

ТАБЛИЦЯ 3

РОЗПОДІЛ ХВОРИХ З ТИПОВИМИ (НАЙБІЛЬШ ПОШИРЕНИМИ) НОВОУТВОРЕННЯМИ СЛИННИХ ЗАЛОЗ ЗА СТАТТЮ (відсоток хворих підрахований для кожної групи окремо)

Плеоморфні аденоми		Аденолімфоми		Аденокарциноми*	
Чол.	Жін.	Чол.	Жін.	Чол.	Жін.
39	94	24	9	19	22
29,33 %	70,67 %	72,72 %	27,27 %	46,34 %	53,65 %
n=133		n=33		n=41	

Аналіз розподілу хворих з новоутвореннями слинних залоз залежно від локалізації пухлини (привушна та підщелепна залози, малі слинні залози), свідчить про переважання патологічного процесу в ділянці привушної слинної залози – 193 (84,27 %) хворих. За статевою ознакою в усіх видах залоз домінували жінки.

Слинні залози відіграють важливу роль в організмі людини, виконуючи секреторну, екскреторну, ендокринну, імунну та багато інших функцій необхідних для забезпечення гомеостазу. Різноманітність життєво важливих функцій цих залоз робить їх небезпечною мішенню для розвитку різних патологічних процесів, зокрема й пухлин. Одним із факторів ризику виникнення пухлин слинних залоз є тривалий хронічний запальний процес, викликаний різними типами вірусів (параміксовірусу, цитомегаловірусу) [2]. Одним із найвідоміших вірусів, що викликає канцерогенез, є вірус папіломи людини (6, 11, 16, 18 типів). Саме за відкриття його участі у розвитку раку шийки матки, Харальд цур Хаузен отримав Нобелівську премію в галузі фізіології та медицини у 2008 році [6]. Серед основних доброякісних пухлин частіше зустрічаються плеоморфні аденоми і аденолімфоми, серед злоякісних – аденокарциноми.

Аналіз отриманих даних показав, що найбільш розповсюдженою пухлиною слинних залоз залишається плеоморфна аденома (57 %), яка у переважній більшості хворих (84 %) розташовується у привушній слинній залозі та у 70 % випадків зустрічається серед осіб жіночої статті. Як видно з

ТАБЛИЦЯ 4

РОЗПОДІЛ ХВОРИХ З НОВОУТВОРЕННЯМИ СЛИННИХ ЗАЛОЗ ЗАЛЕЖНО ВІД ЛОКАЛІЗАЦІЇ ПУХЛИНИ (n = 229)

Привушна слинна залоза		Підщелепна слинна залоза		Малі слинні залози	
Чол.	Жін.	Чол.	Жін.	Чол.	Жін.
76 (39,37 %)*	117 (60,62 %)*	7 (29,16 %)*	17 (70,83 %)*	3 (25 %)*	9 (75 %)*
193 (84,27 %)**		24 (10,48 %)**		12 (5,24 %)**	

* Підрахунок за статтю здійснювався від загальної кількості хворих з ураженням пухлиною відповідної залози.

** Підрахунок за статтю здійснювався від загальної кількості хворих з ураженням пухлиною усіх залоз.

проведеного аналізу архівних даних, частота плеоморфних аденом зменшилась порівняно зі статистикою більшості іноземних джерел: за даними Е. М. Осипян (2011) і Є. Г. Матякіна (2010) частота плеоморфних аденом в ці роки становила 61–90 %. У свою чергу, домінування даного новоутворення у жінок свідчить про можливу ендокринну залежність пухлини, а саме: наявність естрогенових бета-рецепторів у тканинах пухлини [1, 14]. На відміну від жінок, у чоловіків серед пухлин слинних залоз переважали аденолімфоми – 72,27 %, що збігається з даними більшості літературних джерел, де співвідношення за статтю (чоловіки : жінки) становить від 3 : 1 до 5 : 1. Основною причиною домінування в цій вибірці осіб чоловічої статі є більший відсоток серед них курців, оскільки вживання тютюну є одним з основних чинників ризику виникнення аденолімфом [9].

Особливістю пухлин великих слинних залоз є безсимптомний або малосимптомний перебіг на ранніх стадіях, особливо злоякісних, складність диференційної діагностики, пізні звернення пацієнтів по допомогу, складна топографічна анатомія (розташування великих магістральних судин та нервів), значна частота рецидивів. Усі ці фактори потребують від щелепно-лицевих хірургів достатніх знань і навичок для проведення оперативного втручання та подальшого прогнозу розвитку захворювання.

ВИСНОВКИ

1 Проведений аналіз архівних історій хвороб пацієнтів з новоутвореннями слинних залоз у період 2014–2018 рр. свідчить, що більшість за патогістологічним діагнозом становили плеоморфні аденоми 133 (57,32 %), аденокарциноми 41 (17,67 %) та аденолімфоми 33 (14,22 %).

2 Розподіл хворих за статтю серед типових новоутворень слинних залоз (плеоморфні аденоми, аденолімфоми, аденокарциноми) виявив, що у жінок та чоловіків в більшості випадків зустрічаються плеоморфні аденоми – 94 (45, 41 %) та 39 (18,84 %) відповідно. Аденолімфоми частіше зустрічаються у чоловіків, ніж у жінок, і становлять 24 (11,59 %) та 9 (4,34 %), відповідно. Серед аденокарцином розподіл за статтю (чоловіки–жінки) приблизно однаковий – 19 (9,17 %) проти 22 (10,62 %). При проведенні підрахунку хворих для кожної окремої групи новоутворень слинних залоз виявлено, що більшість плеоморфних аденом та аденокарцином зустрічались у жінок – 94 (70,67 %) та 22 (53,65 %), у чоловіків, навпаки, переважали аденолімфоми – 24 (72,72 %).

3 Серед усіх пацієнтів з пухлинами слинних залоз у 193 (84, 27 %) осіб патологічний процес локалізувався у привушній слинній залозі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Гуськова О. Н. Особенности рецидивизирующихся плеоморфных аденом околоушных слюнных желез // Морфология (Архив анатомии, гистологии и эмбриологии). – 2002. – № 2–3. – С. 44.
- Лесовая И. Г. Некоторые аспекты этиологии хронических неопуховых заболеваний слюнных желез // Вісник стоматології. – 2001. – № 1. – С. 33–36.
- Матякин Е. Г., Дробышев А. Ю., Азизян Р. И. Рецидивы смешанных опухолей околоушных слюнных желез // Стоматология. – 2010. – Т. 89, № 1. – С. 75–77.
- Осипян Э. М., Березина А. Е., Галстян М. В. и др. Значение цитоморфологических исследований в диагностике заболеваний слюнных желез // Медицинский вестник Северного Кавказа. – 2011. – № 2. – С. 34–36.
- Пачес А. И., Таболинская Т. Д. Опухоли слюнных желез. – М.: Практическая медицина, 2009. – 470 с.
- Chen L. P., Thomas E. K., Hu S.-L. et al. Human papillomavirus type 16 nucleoprotein E7 is a tumor rejection antigen // Proc. Natl. Acad. Sci. USA. – 1991. – Vol. 88. – P. 110–114.
- Chang D. T., Mancuso A. A., Riggs C. E., Mendenhall W. M. Merkel cell carcinoma of the skin with leptomeningeal metastases // Am. J. Otolaryngol. – 2005. – Vol. 26(3). – P. 210–213.
- Da Silva L. P., Serpa M. S., Viveiros S. K. et al. Salivary gland tumors in a Brazilian population: a 20-year retrospective and multicentric study of 2292 cases // J. Cranio-Maxillofacial Surg. – 2018. – Vol. 46, Iss. 12. – P. 2227–2233. – doi: 10.1016/j.jcms.2018.09.028.
- Franzen A. M., Kaup Franzen C., Guenzel T., Lieder A. Increased incidence of Warthin tumours of the parotid gland: a 42-year evaluation // Eur. Arch. Oto-Rhino-Laryngology. – 2018. – Vol. 275(10). – P. 2593–2598. – doi: 10.1007/s00405-018-5092-3.
- Luers J. C., Guntinas-Lichius O., Klussmann J. P. et al. The incidence of Warthin tumours and pleomorphic adenomas in the parotid gland over a 25-year period // Clin. Otolaryngol. – 2016. – Vol. 41(6). – P. 793–797. – doi: 10.1111/coa.12694.
- Sotelo-Gavito J. J., Pérez-Montaño M., Alderete-Vázquez G. et al. Salivary gland tumors in Veracruz. Experience of two institutions // Rev. Med. Inst. Mex. Seguro. Soc. – 2018. – Vol. 56(2). – P. 148–153.
- Tian Z., Li L., Wang L. et al. Salivary gland neoplasms in oral and maxillofacial regions: a 23-year retrospective study of 6982 cases in an eastern Chinese population // Int. J. Oral Maxillofac. Surg. – 2010. – Vol. 39. – P. 235–242. – doi: 10.1016/j.ijom.2009.10.016.
- Wang X.-d., Meng L.-j., Hou T.-t. et al. Tumours of the salivary glands in northeastern China: a retrospective study of 2508 patients // Br. J. Oral Maxillofac. Surg. – 2015. – Vol. 53. – P. 132–137. – doi: 10.1016/j.bjoms.2014.10.008.
- Wong M. H. W., Dobbins T. A., Tseung J. et al. Oestrogen receptor expression in pleomorphic adenomas of the parotid gland // J. Clin. Pathol. – 2009. – Vol. 62. – P. 789–793. – doi: 10.1136/jcp.2009.065102.

INFORMATION ABOUT AUTHORS

DEPARTMENT OF SURGICAL DENTISTRY
AND MAXILLOFACIAL SURGERY

Vladyslav A. Malanchuk, Dr. Sci. (Medicine), Prof.,
Head of the Department, Full Member of NAMS of Ukraine
Ihor S. Brodetskiy, Cand. Sci. (Medicine), Associate Prof.

SUMMARY

The prevalence of neoplasms of the salivary glands according to the clinic of the National Bohomolets Medical University over the period of 2014–2018

Vladyslav A. Malanchuk, Ihor S. Brodetskiy

*The National Bohomolets Medical University,
13 Taras Shevchenko Ave., Kyiv 01601, Ukraine*

The purpose of this research was to analyze the archival materials of patients with salivary gland neoplasms, who have been treated at the clinical base of the Bohomolets NMU over the period from 2014 to 2018. The material of the research were archival histories of 232 patients with neoplasms of salivary glands who were under the clinical treatment of the department. The age of patients averaged 50 ± 15.3 years. All the patients received typical surgical interventions – excisional biopsy, partial, subtotal, and total parotidectomy. The analysis of archival histories of patients with neoplasms of the salivary glands in the period of 2014–2018 shows that the majority of the pathologistological diagnosis were pleomorphic adenoma – 133 (57,32 %), adenocarcinoma – 41 (17,67 %) and adenolymphoma – 33 (14,22 %). In 193 (84,27 %) patients, the pathological process was localized in the parotid salivary gland.

Key words: salivary gland tumors, pleomorphic adenoma, adenolymphoma, adenocarcinoma, frequency of neoplasms of the salivary glands.

For citation: Malanchuk VA., Brodetskiy IS *The prevalence of salivary gland neoplasms according to the clinic of the National Bohomolets Medical University over the period of 2014–2018. Journal of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine.* 2019;25(1):93–96 (In Ukr.)

Ihor S. Brodetskiy
i2g3o4@bigmir.net

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

КАФЕДРА ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ
ТА ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВОЇ ХІРУРГІЇ

Маланчук Владислав Олександрович – завідувач
кафедри, чл.-кор. НАМН України, д.м.н., проф.
Бродецький Ігор Сергійович – к. м. н., доцент

РЕЗЮМЕ

Распространенность новообразований слюнных желез по данным клиники НМУ им. А. А. Богомольца в период 2014–2018 гг.

В. А. Маланчук, И. С. Бродецкий

*Национальный медицинский университет
им. А. А. Богомольца, бул. Тараса Шевченко, 13,
Киев 01601, Украина*

Цель исследований – проведение анализа архивных материалов больных с новообразованиями слюнных желез, которые проходили лечение в клинике НМУ им. А. А. Богомольца в период 2014–2018 гг. Материалом исследования стали архивные истории 232 пациентов с новообразованиями слюнных желез, которые проходили лечение на клинической базе кафедры. Средний возраст больных составлял $50 \pm 15,3$ лет. Все больные прошли общеклинические обследования (анализы крови, ЭКГ, МРТ, УЗИ и др.). Всем пациентам проводили типичные оперативные вмешательства – эксцизионная биопсия, частичная, субтотальная, тотальная паротидэктомия. Проведенный анализ архивных историй больных с новообразованиями слюнных желез в период 2014–2018 гг, свидетельствует, что большинство по патогистологическому диагнозу составляли – плеоморфные аденомы 133 (57,32 %), аденокарциномы 41 (17,67 %) и аденолимфомы 33 (14,22 %). Среди всех слюнных желез у 193 (84,27 %) пациентов патологический процес локализовался в околоушной слюнной железе.

Ключевые слова: опухоли слюнных желез, плеоморфная аденома, аденолимфома, частота распространения новообразований слюнных желез.

Для цитирования: Маланчук В. А., Бродецкий И. С. *Распространенность новообразований слюнных желез по данным клиники НМУ им. А. А. Богомольца в период 2014–2018 гг. // Журнал Национальной академии медицинских наук Украины.* – 2019. – Т. 25, № 1. – С. 93–96.